gemeente Vlagtwedde

studiemiddag HET LERENDE BREIN

14 september 2016

BUREAU MEESTERSCHAP

Unieke studiemiddag over menselijk gedrag!

studiemiddag HET LERENDE BREIN
woensdag 14 september 2016
Gemeente Vlagtwedde

drs. Mark Mieras

Sigrid Houtsma

drs. Anje de Vries

Jolanda Verhoef

Margreeth Mulder

Linda Walinga

drs. Corry Wolters

Katja Goorman

Marjolein Morks

Pauline Maas

Hans Veldsink

Ellen Bron

Karin de Jonge

Rob Huizing

Voorwoord

Wat gebeurt er in het brein wanneer iemand zich nieuwe informatie of vaardigheden eigen probeert te maken? Kennis over het goed functioneren van de hersenen, en van mogelijke problemen in dat functioneren, zal in toenemende mate een rol spelen in de inrichting van en beleidsvorming over het onderwijs. Daarom staat de 15e ‘Onderwijsdag gemeente Vlagtwedde’ in het teken van ‘Het lerende brein’.

Tijdens de Onderwijsdag op 14 september 2016 komen wetenschapsjournalist Mark Mieras en een diversiteit aan workshopleiders aan het woord die, ieder vanuit hun eigen expertise, zijn uitgenodigd een bijdrage te leveren aan visieverbreding op het gebied van het lerende brein.

De gemeente Vlagtwedde stimuleert gemeentebrede samenwerking en afstemming op het gebied van onderwijs, welzijn en zorg ten behoeve van een doorgaande lijn, het Brede School concept, en stelt hiervoor jaarlijks financiële middelen beschikbaar.

De studiemiddag is voorbereid door een werkgroep bestaande uit vertegenwoordigers van het openbaar en bijzonder basisonderwijs, de RSG, Stichting Rzijn en de gemeente, in samenwerking met Bureau Meesterschap.

Wij nodigen u van harte uit deze middag bij te wonen.

Met vriendelijke groet,
namens de werkgroep onderwijsdag

Wietze Potze
Wethouder Onderwijs, Welzijn en Zorg

gemeente Vlagtwedde

Programma

12.15 - 13.15 uur	Inloop met een hapje
13.15 - 13.25 uur	Opening door Wethouder Wietze Potze
13.25 - 13.45 uur	Intermezzo
13.45 - 14.45 uur	Lezing drs. Mark Mieras
14.45 - 15.00 uur	Intermezzo
15.15 uur	Start workshops
16.15 uur	Einde workshops
16.25 uur	Ludieke afsluiting
17.00 uur	Einde, hapje en drankje

studiemiddag HET LERENDE BREIN
14 september 2016

Locatie:
RSG Ter Apel
Oude Weg 41
9561 LB Ter Apel
(Ruime parkeergelegenheid achter de school, ingang vanaf Havenstraat)

Aanmelden kan vanaf 1 juni tot 24 juni via **WWW.ONDERWIJSDAG.COM**
Voor de workshops geldt een maximaal aantal deelnemers, **vol is vol!**

Lezing

‘Leren = verteren’; hoe werkt leren?
drs. Mark Mieras, wetenschapsjournalist

Kennis ontstaat niet door informatie te downloaden in het leerlingbrein maar door die informatie te laten verteren. Dat vraagt om context, plezier, experiment en vooral ook om interactie. In zijn lezing neemt wetenschapsjournalist Mark Mieras met ons een duik in de hersenen. Hoe werkt leren precies? En welke overtuigingen zitten ons vaak in de weg om leerlingen optimaal te laten leren? Mark Mieras werkt onder andere voor de Volkskrant en is auteur van het boek ‘Ben ik dat?’, wat hersenonderzoek vertelt over onszelf. Hij is gespecialiseerd in hersenonderzoek. In zijn lezingen brengt hij het onderwerp extra tot leven met beelden en experimenten.

Workshops 0-4/6 jaar

1

Ruimte voor het peuter- en kleuterbrein
Sigrid Houtsma

Het brein van jonge kinderen is volop in ontwikkeling. Deze ontwikkeling vindt vooral plaats door op een actieve manier ervaringen op te doen, de wereld te ontdekken die op een gevarieerde manier wordt aangeboden aan jonge kinderen. Goede ervaringen sluiten aan op wat het kind nu kan en nog nodig heeft voor zijn verdere ontwikkeling.

In deze workshop wordt het model ‘breinleren van het jonge kind’ gepresenteerd en op de praktische consequenties besproken.

2

’Brein-lijnen met kinderen’
Creëer lenige hersens door te tekenen!
Linda Walinga

En, hebben de kinderen in jouw klas lekker getekend vandaag? Waarom mochten ze tekenen? Om even iets voor zichzelf te doen? Of was het een verwerking van een andere les, of misschien wel een tekenles waarin nieuwe technieken zijn aangeleerd? Waar we ons niet altijd bewust van zijn, is dat de tekening van een kind een schat aan informatie geeft over het kind zelf. Want, een kind is wat hij tekent. Wil jij als leerkracht de kindertekentaal beter verstaan? In de workshop kindertekentaal leer je op een andere manier naar tekeningen te kijken. We bespreken samen kindertekeningen en bedenken er passende vervolgopdrachten bij. Deze workshop kan jou helpen om uit een tekening te halen wat een kind of een klas nodig heeft en laat je zien hoe krachtig tekenlessen kunnen zijn voor de sociaal- emotionele ontwikkeling van kinderen. Bovendien krijg je inspirerende lesideeën.

3

Jongens- en meisjesbrein,
een wereld van verschil!
drs. Anje de Vries

Meisjes gedragen zich anders dan jongens: ze zijn meer gemotiveerd, passen zich makkelijker aan in de schoolcultuur, maar worden daardoor ook makkelijker over het hoofd gezien. Meisjes hebben dubbel zoveel faalangst en hebben vaker een negatief zelfbeeld. Jongens worden als stouter of brutaler ervaren. Ze lopen meer risico op slechte schoolresultaten, blijven vaker zitten en wiebelen voortdurend op hun stoel. Geweld, leerachterstand en hooliganisme zijn grotendeels jongensproblemen. Uit onderzoek blijkt dat het brein hier deels voor verantwoordelijk is. De hersenen van jongens en meisjes verschillen van elkaar en daardoor hebben jongens een andere onderwijsbehoefte dan meisjes. Spelen we op school wel goed in op de verschillen? In de workshop wordt ingegaan op het verschil tussen het brein van jongens en meisjes. Wat doe je nu als leerkracht, hoe geef je les en bereik je daarmee dat de talenten van zowel jongens als meisje maximaal ontwikkeld worden.

Workshops 4/6-12 jaar

4 Gein met je brein
Jolanda Verhoef

Kinderen motiveren en beter laten leren door te weten hoe het brein werkt en hoe je dit toe kunt passen in je werk.

5 De meerwaarde van visuele ondersteuning bij het oplossen van rekenvragen
Margreeth Mulder

Veel leerlingen hebben moeite met het maken van talige rekenopgaven. Ze gebruiken bij het oplossen niet altijd efficiënte oplossingsstrategieën en komen soms tot een antwoord zonder inzicht te hebben in wat de getallen die ze gebruikt hebben betekenen.

Uit onderzoek is gebleken dat het maken van visuele representaties (tekeningen) leerlingen helpt bij het oplossen van talige rekenvragen. Het maken van tekeningen helpt leerlingen om beter begrip van de rekenopgaven te krijgen en daardoor tot juiste oplossingen te komen.

In de workshop kijken we aan welke voorwaarden de tekeningen moeten voldoen en welke begeleiding het vraagt van de leerkracht. We gaan aan het werk met voorbeelden en kijken hoe u het werken met tekeningen kunt toepassen in de dagelijkse rekenlessen. Met de handreikingen die u krijgt, kunt u de volgende dag meteen aan de slag in de eigen klas.

6 Gevoelig hoogbegaafd
Corry Wolters

Hoogbegaafdheid omvat meer dan het hebben van een hoge intelligentie. Veel hoogbegaafde kinderen kunnen hun talenten niet optimaal benutten vanwege hun gevoelige manier van denken en de wijze van prikkelverwerking. Wanneer hoogbegaafdheid enkel wordt gesignaleerd vanuit IQ en prestaties, zullen veel plusgroepen en verrijkingsklassen gevuld worden met kinderen die hoge scores halen. Kinderen die hoogbegaafd zijn én anders leren, onderpresteren, of prikkelmijdend gedrag vertonen worden niet opgemerkt in relatie tot hoogbegaafdheid. Ook deze kinderen hebben onze aandacht nodig, om weer gemotiveerd te raken, zich leren verbinden met de sociale omgeving en leren omgaan met hun gevoeligheid en intensiteit.

De Poolse psychiater Dabrowski heeft zijn opvattingen over hoogbegaafdheid uiteengezet in The Theory of Positive Disintegration. Door kennis te nemen van de wijze waarop de hersenen werken bij hoogbegaafdheid kan er begrip ontstaan voor het ‘hoogbegaafd zijn’ in alle facetten, ook bij kinderen zelf.

7 Programmeren geeft je powerrrrr
Pauline Maas

Weet je dat er tal van eenvoudige programma’s en tools zijn om met kinderen aan de slag te gaan om ze te leren programmeren. In deze workshop krijg je achtergrondinformatie waarom je van programmeren powerrrr krijgt. En natuurlijk krijg je ook tips hoe je dit kunt inpassen in je normale lesprogramma. Tal van tools en websites passeren de revue en je krijgt ideeën om met leerlingen unplugged lessen te doen (een les programmeren zonder dat je daar een computer voor nodig hebt). Zo leuk en praktisch dat je deze zo snel mogelijk zou willen geven.
Ook neemt Pauline Maas een 3D-printer mee, zodat je eens rustig kunt kijken en vragen wat en hoe je deze zou kunnen gebruiken op je school.

8 Leren motiveren
Katja Goorman

Er zijn afspraken gemaakt met de intern begeleider over het te maken werk en ook ouders zijn betrokken. Je hebt prachtige materialen tot je beschikking, zelf gemaakt of speciaal aangeschaft. Toch lukt het niet om hiermee echt aan de slag te gaan. Na een enthousiast begin komt het ‘gewone’ werk bijna nooit af en blijven de materialen op de kast liggen… wat nu? Hoe motiveer je een (hoog)begaafd kind?

Kinderen die klaar zijn met het werk worden vaak beloond met meer van hetzelfde maar vooral met ons idee van leuk en zinvol werk. Tijdens de workshop ‘leren motiveren’ gaan we (extra) werk bekijken vanuit de kinderen en gaan we in op veel voorkomende vragen die leerkrachten tegenkomen bij het begeleiden van (hoog)begaafde leerlingen. Wat is zinvol? Moet het altijd leuk en uitdagend zijn? Welke eisen stel ik, wat moet en wat mag? Hoe ga ik om met ouders?

Het hebben van een eigen keuze speelt hierbij een belangrijke rol. Dit betekent niet dat de leerkracht geen eisen mag stellen aan de leerling! Met een klein beetje sturing en heldere afspraken zullen kinderen zich optimaal gaan ontwikkelen als zij hun eigen weg mogen gaan!

Een workshop vol nieuwe ideeën en verrassende inzichten die morgen inzetbaar zijn!

Workshops VO 12-18 jaar

9 Autisme, (bedrieglijke waarneming) van wegversperring naar omleiding!

Marjolein Morks

Onbegrip, verwarring en miscommunicatie is vaak troef in de omgang met kinderen met autisme. Ze doen het niet expres, maar de bedrading van hun brein is ongewoon anders!

In deze workshop neem ik u mee in de wondere wereld van het onbetrouwbare brein. En wat blijkt? Ieders brein is onbetrouwbaar! We nemen allemaal gekleurd en gefilterd waar. En als we maar genoeg onder druk en stress staan reageren we allemaal ‘autistisch’. Het goede nieuws? Er is voor zowel het kind als de leerkracht veel verbetering in het functioneren en de communicatie mogelijk. Met een stuk kennis, inzicht en begrip kunnen we het effect van onze communicatie zo aanpassen dat er contact ontstaat met kinderen met autisme. Dit contact is vertrekpunt om een solide fundament te bouwen op basis waarvan een kind met autisme zich kan gaan ontwikkelen en eigenaar kan worden van zijn eigen uitdaging. En dat is iets wat wij allemaal te doen hebben in het leven.

10 Gedragsproblemen in de klas; wat werkt werkelijk?

Karin de Jonge

Groepsplan gedrag; hoe ga jij als leraar om met de gedragsproblemen in de klas en hoe pak je dat planmatig aan? Als school, team en als leerkracht vraag je je voortdurend af hoe goed we in staat zijn om de vragen rondom gedrag die op ons afkomen te beantwoorden. Met de theorie van John Hattie en Kees van Overveld als basis wordt informatie aangereikt die essentieel is voor processen die gedragsproblemen kunnen veroorzaken. Preventie, aanpak en planning zijn daarbij essentieel. We gaan aan de slag met een Groepsplan Gedrag.

11 De invloed van krachtige leeromgevingen op het leren

Hans Veldsink

Gedurende deze presentatie maakt u kennis met de uitkomsten van jarenlang onderzoek naar krachtige leeromgevingen en het effect daarvan op de ontwikkeling van metacognitieve vaardigheden, die juist in de 21e eeuw een zo belangrijke plek innemen. Aan welke voorwaarden moet een krachtige leeromgeving voldoen? Wat zijn de belangrijke principes die het verschil maken tussen een “gewone” leeromgeving en een “krachtige leeromgeving”? Welke rol speelt de leraar in die omgeving?

De koppeling met het lerende brein wordt gemaakt aan de hand van het onderzoekswerk van Torkel Klingberg (Het Lerende Brein, 2015). Het theoretisch kader van deze presentatie wordt gekoppeld aan beeldende praktijkvoorbeelden uit basisscholen, zodat de deelnemers ideeën meenemen die ze de volgende dag direct kunnen toepassen in hun klas of school.

12 **Leren = verteren; hoe werkt leren?**
Verdiepingsworkshop van
drs. Mark Mieras, wetenschapsjournalist

Tijdens deze workshop gaat drs. Mark Mieras een verdieping geven op zijn lezing. Kennis ontstaat niet door informatie te downloaden in het leerlingbrein maar door die informatie te laten verteren. Dat vraagt om context, plezier, experiment en vooral ook om interactie. In zijn lezing neemt wetenschapsjournalist Mark Mieras met ons een duik in de hersenen. Hoe werkt leren precies? En welke overtuigingen zitten ons vaak in de weg om leerlingen optimaal te laten leren? Mark Mieras werkt onder andere voor de Volkskrant en is auteur van het boek 'Ben ik dat?', wat hersenonderzoek vertelt over onszelf. Hij is gespecialiseerd in hersenonderzoek. In zijn lezingen brengt hij het onderwerp extra tot leven met beelden en experimenten.

13 **Je geheugen verrijken met taalsteun**
Schooltekst beter leren begrijpen
Rob Huizing

Docenten die vakonderwijs verzorgen, werken tegelijkertijd ook aan de taalontwikkeling van leerlingen. Leerlingen hebben immers te maken met de vaktaal en denkwijzen van het betreffende vak.

Elke groep leerlingen kent - soms grote - verschillen in taalvaardigheid. Docenten kunnen meer leerlingen in hun lessen meenemen door bewust de vaktaal op te bouwen en zo taalgericht vakonderwijs aan te bieden.

In deze workshop gaan we in op één van de aspecten van het ontwikkelen van vaktaal en dat is leren met taalsteun. Dat is de steun die leerlingen krijgen bij het leren in de vorm van gerichte feedback en aanwijzingen voor het uitvoeren van taaltaken. De kunst is taalsteun zodanig te integreren in de vakdidactiek dat een vak taaldidactiek wordt.

Deze workshop geeft een introductie aan docenten om hun op weg te helpen. We gaan in de workshop in op de achtergronden van het begrip taalsteun, een aantal voorbeelden die laten zien hoe taalsteun in de praktijk gestalte krijgt en een aantal concrete handvatten.

Workshop voor alle leeftijden

14 **Traumatische ervaringen; wat doet het met je hersenen?**
Ellen Bron

De afgelopen week heb je met de leerling duidelijke afspraken gemaakt. Zijn cijfers gingen omhoog, maar daar is dan weer de terugval. Het lijkt of je hem niet kunt bereiken, dat jouw advies in de wind wordt geslagen.

Helaas worden veel kinderen en jong volwassenen geconfronteerd met een problematische thuissituatie. Een vechtscheiding, drankproblemen, financiële problemen, incest en kindermishandeling zorgen ervoor dat kinderen traumatische ervaringen opdoen. Door deze ervaringen laten leerlingen ander gedrag zien en kunnen zij moeilijk tot leren komen.

In de workshop vertelt Ellen Bron wat traumatische ervaringen met je hersenen doen en wat jij als leidster, leerkracht of docent kunt doen om het gedrag van deze leerling te begrijpen. Tevens zal zij handvatten aandragen zodat deze leerling weer aan het leerproces kan beginnen.

Aanmelden kan vanaf 1 juni tot 24 juni via **WWW.ONDERWIJSDAG.COM**
Voor de workshops geldt een maximaal aantal deelnemers, **vol is vol!**